



Islamitisch fundamentalisme en een routekaart om Daesh (ISIS) te verslaan

Brussel – Mei 2016

Inhoudsopgave:

Samenvatting	3
Inleiding	7
Invloed van het EU-beleid in Syrië	11
Ideologie van Daesh	14
Oorsprongen van Daesh	17
Symbiotische relatie Daesh – Assad	19
Rol van Iran	21
Beoordeling van twee jaren	23
Beschikbare opties	28
Drogredeneringen	31
Aanbevelingen	32

Samenvatting

Een cruciale uitdaging voor Europa is het formuleren en aannemen van een goed beleid in Syrië en in Irak om te strijden tegen de terroristische groepering Daesh (ISIS), en om de ideologische en theoretische wortels van het Islamitisch fundamentalisme te begrijpen, die deze verschijning voeden. Een goed beleid is hard nodig nu de Syrische crisis en de opkomst van Daesh onze veiligheid in Europa hebben ondermijnd.

Een onterechte en misleidende campagne tegen de Moslingemeenschappen in Europa heeft vorm gekregen, samen met de opkomst van ultrarechts die eigen voordeel wil halen uit deze situatie. Dit speelt Daesh mooi in de kaart, want de anti Islam sentimenten zullen de juiste sfeer scheppen om nieuwe rekruten te werven en meer Moslimjongeren uit Europa naar Syrië te halen.

Landen in het Midden Oosten zijn merkbaar geraakt door de oorlog in Syrië en zijn begrijpelijkerwijs bezorgd dat de voortgaande crisis over zou kunnen stromen naar hun kant, en dat zou meer tumult en onveiligheid geven. Bij de terreurdreiging komt meer druk op Jordanië, Libanon en Turkije door de miljoenen mensen die een veilig heenkomen hebben gezocht in hun landen. Zeg maar 40 % van de mensen die de Middellandse Zee overgestoken zijn naar Europa afgelopen jaar, zijn Syriërs. De instabiliteit in hun landen heeft hun normale betrekkingen met de Europeanen verstoord en het heeft de bilaterale economische banden beschadigd.

Syrië en Irak zijn momenteel de hoofdbronnen van de vluchtelingenstroom. Van de 22 miljoen Syriërs zijn er 8 miljoen ontheemd binnen hun land terwijl een volgende 4 miljoen mensen in slechte omstandigheden wonen in vluchtelingenkampen in Libanon, Jordanië en Turkije.

De Russische en Iraanse militaire interventies in Syrië hebben Assad geholpen, tot teleurstelling van Syrische vluchtelingen aan beide zijden van de Turks-Syrische grens, die het einde van de oorlog hebben afgewacht om terug te kunnen keren naar huis. De kampen zijn wreedaardig aangevallen door deze twee landen en het Syrische leger gooit vatenbommen, aldus de Syrische migranten dwingend om permanent onderdak te zoeken in Europese landen die hen accepteren.

De prangende vraag voor de EU is nu wat het beleid moet zijn om, als prioriteit nummer een, de veiligheid van haar bevolking te verzekeren. Dit beleid is ongetwijfeld in lijn met het herstellen van vrede en democratie in Syrië en het Midden-Oosten.

Het is nodig dat we een beter begrip krijgen van de ideologie van Daesh en van islamitisch extremisme in het algemeen. De grote meerderheid van de 1,7 miljard Moslims is Soenniet; 10 tot 15 % is Sjiiet. Tot aan de jaren 1970 was er geen algemene gedachte in de wereld van de Islam, die het begaan van genocide en massamoord op gematigde Moslims en Christenen in de naam van Allah vergoelijkte, of een ontkennen van nationale grenzen en vestiging van een totalitaire staat met het merkteken Islamitisch Kalifaat.

In 1979, na de stichting van een Islamitisch fundamentalistische staat in Iran, volgend op de antimonarchale revolte, voorzag Ayatollah Khomeini in een inspirerend model voor extremistische groepen om staatsmacht te veroveren. Hij zorgde ook voor een nieuwe en gevaarlijke ideologie die hij tevens promoveerde: extremisme in de naam van de Islam.

Deze extreme ideologie omvat zowel de Sjiitische als de Soennitische varianten. Met andere woorden: ondanks hun verschillen en soms hun onderlinge vijandelijkheden hangen Sjiieten en Soennieten in de basale elementen van hun geloof en hun gedrag dezelfde onderliggende ideologie aan. De grote pijlers van deze ideologie zijn: gewelddadige tenuitvoerlegging van de Sharia, vestiging van een wrede tirannie onder de naam van "Godsregering", omhelzing van een universeel Islamitisch Kalifaat, onderdrukking van vrouwen, schending van basale mensenrechten, onderdrukking van tegenstanders van de Sharia, enzovoort.

De opkomst van Daesh in Irak en Syrië zou onmogelijk zijn geweest wanneer de basis niet gelegd was door de invasie van de VS in Irak, die de bestaande infrastructuur van het land heeft verwoest. Ze is ook geholpen door de volledige steun van Nouri al-Maliki's sektarische regering, gevoed door de VS en Iran, en buigend naar Bashar al-Assad die rücksichtslos zijn eigen volk afslacht.

Daesh was inderdaad een extremistische, criminele en wraakzuchtige reactie op de invasie. Ze trok vakkundig profijt van de terechte woede en frustratie van de Soennieten over de sektarische politiek van de voormalige regering van Irak en was in staat zich in Irak uit te breiden. Het is niet voor niets dat de leiders van Daesh allemaal uit Irak komen. Door het doorvoeren van de sektarische politiek dreef Nouri al-Maliki de Soennieten praktisch in de armen van Daesh als zijnde het enige alternatief tegen de extremistische Sjiitische milities. Het bloedig neerslaan van de Soennieten in Syrië door Bashar al-Assad droeg van haar kant bij aan deze trend.

Assad heeft weloverwogen toegestaan dat Daesh zich nestelde in de olierijke gebieden van Syrië. Hij liet zelfs bewust sommige gevangenen vrij om zich bij Daesh te voegen en haar te versterken. Assad concentreerde zijn bombardementen op de gematigde oppositie, het Vrije Syrische Leger (FSA). Op die manier hielp hij de bekrachtiging en de machtsuitbreiding van Daesh en gebruikte hij haar tegen zijn gematigde tegenstanders. En zo groeide Daesh als kool onder de auspiciën van Assad's regime.

In Irak tolereren, ondanks dat Iran poogt zichzelf te portretteren als een bondgenoot van het Westen in de strijd tegen Daesh, de twee kanten elkaar. De pro-Iraanse Sjiitische milities zijn ondertussen druk bezig geweest met de zuivering van Soennieten en het verwoesten van het Iraakse nationale leger en de gematigde krachten.

De Westerse mogendheden hebben vermeden een gedecideerd beleid te formuleren ten opzichte van Assad en hebben aldus de gematigde oppositie in de steek gelaten. Die stond toen dus alleen tegenover gezamenlijke aanvallen van Daesh, Assad en de Russen.

Hoe Daesh tegemoet treden en het epicentrum van terreuraanslagen in Europa elimineren?

Optie 1 – de status quo toegeven: door uitgebreide veiligheidsmaatregelen te treffen in Europa, meer luchtaanvallen uit te voeren tegen Daesh en Assad te tolereren. Gegeven de vele in Europa geboren Jihadisten, slapende cellen in Europa en talloze terreurplots die al geneutraliseerd zijn kortgeleden: dat zijn de zaken die Europa hebben blootgesteld aan aanvallen. Die zullen niet gestopt kunnen worden enkel door het nemen van nog striktere veiligheidsmaatregelen. Er is tenslotte een grens aan uitbreiding van controles en checks in Europa, en als je voorbijgaat aan die grens, zou je geweld doen aan de Europese standaard van democratie. Uitgaande van de ervaring van de laatste twee jaar; doorgaande luchtaanvallen zullen niet in staat zijn enige duidelijke verandering te brengen in de militaire balans zonder het sturen van grondtroepen. Zelfs wanneer er voldoende legers van buitenaf in Syrië en Irak worden ingebracht om Daesh met succes te bestrijden in die regio, zal de dreiging in Europa nog niet verdwijnen. De aanwezigheid van Assad zou hen de dynamiek en de inspiratie schenken tot meer aanslagen in verschillende delen van de wereld. De VS en de Europese bondgenoten zullen hun grondtroepen niet naar Syrië en Irak gaan sturen.

Optie 2 – Uitschakeling van Daesh met hulp van Assad en Iran: dit is de favoriete optie van de Iraniërs en een die Teheran zonder spoor van twijfel zal verdedigen. Maar het regime van Assad is zo zwak en intern beschadigd dat het haar breekpunt gepasseerd is, en het kan niet meer worden gered. Assad aan de macht houden zou zorgen voor het doorgaan van Iran's bemoeienissen die op hun beurt de sfeer versterken die zo levensbelangrijk is voor het bestaan van Daesh.

Optie 3 – Daesh uitschakelen in combinatie met pogingen om Bashar al Assad te verwijderen als enige realistische oplossing: deze oplossing zal de politieke en militaire omstandigheden in Syrië overstijgen en Daesh haar voedingsbodem ontnemen. Het beëindigen van de 5 jaar lange catastrofe die een geschatte 500.000 slachtoffers heeft achtergelaten en meer dan 10 miljoen dakloze vluchtelingen heeft opgeleverd, zal ongetwijfeld de motivatie voor terrorisme enorm doen afnemen. Het zal de weg banen voor het normale Syrische leger om vergezeld te worden door de tegenstanders van Daesh in de strijd daartegen. Dit zal de stroom van vluchtelingen naar Europa stoppen en de weg heropenen voor de meerderheid van de huidige vluchtelingen om terug te keren naar Syrië. Bij deze optie is het nodig de Syrische oppositie te helpen, omdat zij kan zorgen voor de benodigde grondtroepen. Een essentieel deel van effectief beleid zou de weg kunnen openen voor de gematigde Syrische oppositie en de gematigde Soennieten en stammen in Irak, terwijl hen militaire en politieke hulp wordt geboden, of op zijn minst bescherming tegen genocide en barbaarsheid van Assad, Daesh en de pro-Iraanse Sjiitische milities. Uiteindelijk zal het de bevolking van deze landen zelf zijn, die het terrorisme zal uitroeien met wortel en tak, en de vrede en veiligheid in hun vaderland herstellen zal.

De afkondiging van een no-fly-zone is essentieel voor effectieve hulp aan de Syrische oppositie. Instelling van deze zone zou een veilige haven geven voor de gematigde tegenstanders, een schuilplaats voor ontheemden, en uiteindelijk een lanceerbasis voor het omverwerpen van het Assad regime.

Deze oplossing zal worden aangevuld door een culturele strijd tegen extremisme; een oplossing die een tolerante en democratische interpretatie van de Islam is tegen fundamentalisme. Ons idee is dat hoewel het waar is dat Daesh de vijand is die nu Europa en de internationale gemeenschap confronteert, het onmogelijk is om Daesh uit te vagen zonder Bashar Assad uit Syrië te verwijderen. Assad heeft een rol gespeeld in de formatie van Daesh en hij heeft Daesh gefinancierd door olie van deze organisatie te kopen.

Zonder de onderdrukking van de Soennieten in Syrië en Irak – beide uitgevoerd door regeringen die gesteund worden vanuit Iran – zou het onmogelijk zijn geweest voor Daesh om zo 'n serieuze bedreiging te worden. Daarom: degenen die oproepen tot samenwerking met Assad of de Iraanse mullah's, vragen eigenlijk aan de pyromaan of hij wil helpen bij het blussen van de brand, in metaforische zin.

Aanbevelingen

In aanvulling op stevige veiligheidsmaatregelen in Europa en luchtaanvallen op Daesh:

- 1) Verwijdering van Bashar Assad moet de voornaamste doelstelling van de EU-strategie in Syrië zijn, waarbij de VS moeten worden aangemoedigd om dezelfde richting te kiezen;
- 2) De gematigde oppositie, met name het Vrije Syrische leger, moet militair gesteund worden, in het bijzonder met luchtafweergeschut;
- 3) Verwijdering van buitenlandse legers uit Syrië, vooral het Iraanse Revolutionaire Garde Corps (IRGC), Hezbollah en de aan hen verbonden milities, moet het speerpunt zijn van de EU tijdens de vredesbesprekingen;
- 4) De vorming van een no-fly zone met hulp van de VS en Turkije;
- 5) Ondersteuning van democratische moslims die in Europa en op het internationale toneel een tolerante Islam bepleiten als de strategische tegenpool van extremisme onder de vlag van de Islam.



Een vrouw schrijft een bericht bij het achterlaten van bloemen als groet aan slachtoffers in Parijs, bij de Franse ambassade in Londen. Met dank aan: Suzanne Plunkett / REUTERS

Inleiding

De terroristische aanslagen in Brussel door Daesh (ISIS) op 22 maart 2016 en de slachting in Parijs op 13 november 2015 onthulden een cruciaal feit: de frontlinie van de doorgaande oorlog in Syrië en Irak is uitgebreid naar de straten van Brussel en Parijs.

Deze twee Europese hoofdsteden werden op gewelddadige wijze aangevallen door een terreurnetwerk, wat resulteerde in 160 doden en honderden gewonden.

Bij de aanval op 22 maart was eerst de Brusselse luchthaven en daarna het metrostation Maelbeek in het hart van het hoofdkwartier van de Europese Unie het doelwit. Maelbeek is de halte voor station Schumann, waar de gebouwen van de Europese Commissie en van de Raad van Europa staan. Duizenden werknemers van de EU instellingen gebruiken elke dag deze route om op hun werk te komen.

Wat nogal lastig is, is dat de aanvallers zelfmoordterroristen waren die overwegend in Europa zijn geboren. Dit betekent dat de aanvallers behoorlijk goed wisten wat de dagelijkse activiteiten van de mensen hier waren en dat zij hier de weg goed wisten. Daarbij duidde het vrij lage aantal terroristen op twee hoofdzaken:

Ten eerste: er is een kwaadaardige en besliste wens tot aanvallen en daarbij veel slachtoffers te maken.

Ten tweede: ondanks de inspanningen en de waakzaamheid van veiligheidsmensen en politie ambtenaren is Europa kwetsbaar.

Volgens een paar van de laatste veiligheids beoordelingen heeft Daesh, naast de Europese “terugkeerders”, minstens 400 strijders naar Europa gezonden om te werken als onafhankelijke cellen.¹

Het is duidelijk dat verschillende en conflicterende strategische belangen botsen in de Syrische crisis, waar het instortende regime van Bashar Assad, Iran, Daesh en Rusland oog in oog komen te staan met onderscheiden takken van de Syrische oppositie, buurlanden van Syrië, de VS, Europa, Saoedi-Arabië en Qatar.

Onder de Westerse landen die erin verwickeld zijn, zijn Frankrijk en België het meest direct geraakt door de gevolgen van het conflict. Afgezien van ontwikkeling in de regio is het duidelijk dat oplossing van deze crisis veel positieve en negatieve gevolgen zal hebben voor zowel Rusland als voor de VS en andere westerse landen.

Syrië en Libanon, nauw betrokken bij de ontwikkelingen in Syrië, beslaan bijna de hele oostelijke Mediterrane kust en zijn praktisch burens van Europese landen aan de noordelijke Mediterrane kust; landen als Griekenland, Italië, Frankrijk, Spanje. Daardoor zou de politieke en de veiligheidssituatie in Syrië directe invloed kunnen hebben op al deze landen en op de rest van Europa, zoals de vluchtelingencrisis.

Het speelt ook een bepalende rol in alle veiligheidsaspecten van Europa (in het bijzonder Frankrijk en België) door hun politieke en sociale structuur, en de aanwezigheid van een beduidend aantal jihadisten op hun grondgebied.

De gebeurtenissen in Frankrijk en België deden zich voor, onafhankelijk van Europa's inzet of gebrek daaraan in Syrië en Irak. Met andere woorden: zelfs wanneer Frankrijk een non-interventie beleid had gevoerd in de regio, dan nog was het kwetsbaar geweest voor Jihadistische aanvallen; want al wat die nodig hebben, is een paar Sharia fatwa's opgesteld door een religieus leider.

In België wonen nu bijna 600.000 moslims en sinds het begin van het conflict in Syrië zijn er rond 120 Belgen naar België teruggekeerd vanuit Syrië. Van hen wonen 85 in Molenbeek, dat maar een paar metrostations verwijderd is van het centrum. Veel van de terroristen kwamen uit deze wijk of hadden er banden mee. De daders van de mislukte aanslag op de hogesnelheidstrein van Amsterdam naar Parijs en van de aanslag op het Joods Museum in Brussel waren ook in België opgegroeid. Ook de Belgische kerncentrales waren gekozen als eventuele doelen. De Belgische kerncentrales waren ook als potentiële terroristische doelen gemarkeerd.

Frankrijk, een land met een van de grootste Moslimgemeenschappen van Europa, is ook zeer kwetsbaar. Uiteraard is het een belangrijke uitdaging voor Europa een juist beleid te formuleren en uit te voeren voor Syrië en Irak, voor de strijd tegen Daesh. *De formulering*

¹ Associated Press [ISIS has sent 400 fighters to attack Europe, officials say](#), 23 maart 2016

van dit beleid is heel gevoelig en uitdagend, en de gewichtigheid van deze taak lijkt op die van het onschadelijk maken van een tikkende bom, waarbij zelfs de kleinste fout een verwoestende invloed kan hebben op Europa's welbevinden wat betreft economie, politiek en veiligheid.

Daarom kan men wel stellen dat de uitdaging van het formuleren van een samenhangende en effectieve politiek een veel grotere impact heeft dan enkel die op veiligheid. Europa staat nu op een historisch punt, en, zoals op elk ander beslissend moment in de geschiedenis, moeten er besluiten worden genomen met moed, kracht en een diep gevoel van verantwoordelijkheid.

Laten we niet vergeten dat op 2 december 2015 in de VS veertien onschuldige mensen werden gedood in nog een andere terreurdaad. Het bewijsmateriaal verwijst overduidelijk naar het feit dat deze terroristen beïnvloed waren door dezelfde ideologie als de terroristen van de aanslagen in Europa.

Een paar dagen na de slachting in Californië viel een andere met het mes zwaaiende terrorist onschuldige mensen aan in een metro in Londen, al schreeuwende "Dit is voor Syrië".



Een herdenkingsplaats bij station Maelbeek eert degenen die bij de aanslagen zijn omgekomen. Met dank aan: Belot Aurore/ABACA/PA Images

Een week voor de aanslagen in Brussel werd Mohamed Belkaïd, een bekende terrorist, gedood en raakten vier politiemensen gewond in een vuurgevecht met de Belgische politie in de buurt Brussel Forest. Onnodig, te zeggen dat de aanslag in Brussel was gepland door hetzelfde Jihadi-netwerk dat de aanslagen pleegde in Parijs op 13 november.

In het zorgvuldig onderzoek naar deze incidenten kunnen twee zeer belangrijke bijdragende factoren worden gevonden. De eerste is de politieke situatie in de regio en in het bijzonder de crisis in Syrië die alles overschaduwde. De tweede factor is het begrijpen van de

ideologische en theoretische grondslagen van het fenomeen dat wij vandaag kennen als het Islamitisch extremisme of het Islamitisch fundamentalisme dat deze mensen voedt.

Een paar punten en vragen ter overweging

Nadat aanzienlijke gebieden van Irak in handen van Daesh waren gevallen, verhoogden de Europese regeringen hun activiteiten in de regio met een bijzonder gevoel van bezorgdheid. Frankrijk, België, Duitsland, Groot Brittannië, Italië, Nederland, Denemarken en Polen traden toe tot de internationale coalitie om Daesh te bestrijden. Frankrijk besloot al in september 2014 tot een luchtaanvalcampagne in Irak, en werd een van de eerste bondgenoten van de VS in aanvallen op Daesh. Hoewel Frankrijk maar een paar operaties heeft uitgevoerd binnen de anti-ISIS coalitie, werd haar medewerking gezien als van groot politiek belang. Frankrijk handhaafde haar onafhankelijkheid bij haar acties, maar had ook een politiek geformuleerd van “Nee tegen Assad, Nee tegen Daesh”. De Franse diplomatie weigerde de ene voorrang te geven boven de andere, want ze geloofde dat Daesh en Assad elkaar in stand hielden, en dus steunde Frankrijk de gematigde gewapende Syrische oppositie die vocht op beide fronten, tegen Assad en tegen Daesh. Met name Frankrijks compromisloze beleid ten aanzien van Assad's dictatuur contrasteerde scherp tegen het slappe beleid van de VS tegenover Assad en dit verleende Frankrijk een geloofwaardige positie in internationale kringen.

Na een jaar werd het duidelijk dat de pogingen van de Coalitie om de vooruitgang van Daesh te beknotten, of op zijn minst te belemmeren, hadden gefaald. Intussentijd waren er twee elementen van cruciale betekenis bijgekomen: de vluchtelingeninstroom in Europa en de Russische inmenging in Syrië om Assad en Iran te steunen. Dientengevolge veranderde Frankrijk haar beleid in de regio.

In de eerste week van september 2015 verklaarde President François Hollande dat van toen af aan Franse vliegtuigen operaties zouden gaan uitvoeren in Syrisch luchtruim. Tot die tijd waren de Franse operaties tegen Daesh beperkt tot alleen Irakees grondgebied. Sommigen zagen dit als een “beslissende diplomatieke ommekeer”, waarbij een lange termijn benadering het hoofdmotto “wegsturen van Bashar Assad” zou vervangen.

Het is evident dat de terreuraanslagen van november 2015 in Parijs en de aanslagen in Brussel in maart 2016 tot doel hadden een zo hoog mogelijk aantal doden en gewonden te veroorzaken en zoveel mogelijk schade aan te richten. Deze aanslagen leidden tot een veel hoger veiligheidsbewustzijn in deze landen en er ontstonden felle discussies over het formuleren van een juist beleid ten aanzien van deze aanslagen.

Terwijl Iran de teugels van het ineenschrompelend regime in Damascus in handen houdt, peinst ze er geen moment over of ze door moet gaan met het aan de macht houden van Assad. Hier tegenover staat dat Turkije, Saoedi-Arabië en de meeste Arabische landen er op staan dat Assad's regime omvergeworpen wordt. Ondertussen snelde Rusland Iran te hulp bij het redden van het bewind van Assad of moet op zijn minst als een belangrijke kracht bij elke ontwikkeling in Syrië worden beschouwd. Ook vinden de VS niet langer dat het omverwerpen van Bashar Assad's regime een voorwaarde vooraf moet zijn voor onderhandelingen.

De prangende vraag voor de EU is nu wat het Europees beleid moet zijn om – eerste prioriteit - de veiligheid van de bevolking te waarborgen. Dit beleid is ontwijfelbaar in lijn met het herstellen van vrede en democratie in Syrië en in het Midden-Oosten. Formulering van een effectief beleid vereist echter dat we de volgende paar fundamentele vragen eerst beantwoorden:

- Wat is de invloed van het Europees beleid op Syrië?
- Wat is de ideologie en wat de historische achtergrond van wat Daesh drijft?
- Welke zijn de fundamentele elementen die bijdragen aan de Daesh crisis en hoe zijn die met elkaar verbonden?
- Wat is onze inschatting van de strijd tegen Daesh sinds juni 2014?
- Wat moeten onze realistische en goed klinkende voorstellen zijn voor de toekomst?

Invloed van het EU-beleid in Syrië

De aanslagen in november en maart in Parijs en Brussel hadden enorme gevolgen in Europa's binnenlands en buitenlands beleid. Het behelst een enorme baaierd aan zaken zoals de veiligheid van de Middellandse Zee, de positie en belangen van regionale bondgenoten, de vluchtelingencrisis en ook de Russische agressie. Oftewel: het beleid van de EU in dezen zal een grote impact hebben op onze basale belangen.

Binnenlandse veiligheid

De crisis in Syrië en de opkomst van Daesh hebben onze veiligheid in Europa ondermijnd. Een onrechtvaardige en misleidende campagne tegen de Moslimgemeenschappen in Europa kreeg vorm met de opkomst van politiek ultrarechts dat munt wil slaan uit deze situatie om de eigen behoeften te vervullen. Dit speelt Daesh perfect in de kaart, want de anti-islam gevoelens konden een sfeer scheppen waarin Daesh nieuwe rekruten kon werven en meer jonge Moslims vanuit Europa naar Syrië uit kon zenden.

Veiligheids crisis op de Middellandse Zee

De voortdurende onveiligheid langs de kusten van Libanon en Syrië schept bijzondere omstandigheden in het oosten van het Middellandse Zee gebied, die verwoestende gevolgen in Europa kunnen hebben. Het wordt nog gevaarlijker wanneer we de onveiligheid van de 2000 kilometer lange kustlijn van Libië in het zuiden van het Middellandse Zee erbij tellen.

Regionale spelers

Gezien hun geografische nabijheid en hun diepe culturele en historische banden, zijn de landen in het Midden-Oosten merkbaar beïnvloed door de oorlog in Syrië en de gevolgen ervan, en ook door de rol van Iran in dezen.

De buurlanden van Syrië zijn begrijpelijkerwijze zeer bezorgd dat de voortdurende crisis in Syrië zich uit zal breiden over hun eigen grenzen, daarbij meer tumult en gevaar veroorzakend. De opgaande spiraal van terreur die zich gedurende de afgelopen vijf jaren

vanuit Syrië heeft voortgezet, bedreigt vandaag ook de Saoedi-Arabische grenzen. Naast de terreurdreiging staan Jordanië, Libanon en Turkije ook onder toenemende druk door de miljoenen mensen die in hun landen een veilig heenkomen gezocht hebben.

De instabiliteit in deze landen verstoort hun normale relatie met Europa en het beschadigde de economische banden. Een voorbeeld daarvan was toen de Saoedi's de financiering uitstelden van een Franse wapenaankoop ter waarde van drie miljard Euro voor Libanon in 2015, omdat Libanon te instabiel was en omdat mogelijk terreurgroeperingen als Hezbollah toegang zouden kunnen hebben tot die wapens. Het is vrij duidelijk dat, zolang Assad aan de macht blijft, herstel van Libanons positie als traditionele bondgenoot van het Westen zal uitblijven.

En het andere belangrijke aspect ter overweging is, dat Iran zeer duidelijk heeft gemaakt, door haar acties en in haar publieke uitingen, dat het haar ambitie van het beheersen van de "vier Arabische hoofdsteden" zal waarmaken. De Iraanse agressie in Damascus, Beiroet, Bagdad en Sana'a tonen duidelijk het Iraanse bemoeizuchtige beleid in de regio aan. Alsayed el-Husseini, een vooraanstaand Libanees expert en Sjiitische geestelijke, legt uit: "De Libanese Hezbollah is belast met de uitvoering van het Iraanse project in ons land.... Door middel van Hezbollah wil Iran Libanon tot haar militaire basis maken en de controle over de Middellandse Zee kust overnemen... Ondertussen wil ze deze kust gebruiken om het Syrische regime te helpen en om haar positie in de regionale competitie en haar invloed in de Arabische landen te versterken."²

Echter de dood van Mustafa Badreddine, militair hoofdcommandant van Hezbollah, op 13 mei werd het grootste verlies van leiderschap voor deze terreurgroepering.³

Iran is de belangrijkste steunpilaar van Bashar Assad; wanneer Iran de huidige oorlog in Syrië wint, zal die theorie van de vier Arabische hoofdsteden worden gerealiseerd en dan zal er niet veel veiligheid overblijven voor Saoedi-Arabië en de andere Golfstaten. Daarom is Saoedi-Arabië van mening, dat Iran en Daesh twee kanten van dezelfde munt zijn. Voorspoed van de een zal leiden tot die van de ander. En zo zou het beleid van hoe om te gaan met het regime van Assad het belangrijkste kruispunt kunnen zijn voor de Europese inlandse veiligheid, politieke belangen en economie.

Oekraïne

Een land een eind verder weg, Oekraïne, zal ook beïnvloed kunnen raken door de ontwikkelingen in Syrië. Het aan de macht houden van Bashar Assad heeft een politiek en diplomatiek succes betekend voor Poetin, want hij kon de Russische hegemonie in de regio weer versterken en het gaf hem meer macht om zijn wil aan het land op te leggen.

² Alsayed elhusseini, "Daesh and Iranian rule of Clergy are two sides of the same coin" 18 juni 2015, www.14March.org

³ New York Times, [Mustafa Badreddine, Hezbollah Military Commander, Is Killed in Syria](#), 13 mei 2016

De vluchtelingencrisis

De vluchtelingencrisis in Europa is de ergste sinds de Tweede Wereldoorlog. Hoewel de vluchtelingen die West-Europa probeerden te bereiken in 2015, afkomstig waren uit een variëteit van landen inclusief van Afghanistan, Syrië, Irak en zelfs van Oost-Europese landen – volgens de gegevens die verstrekt zijn door de Internationale Organisatie voor Migratie -, waren zo'n 40 % van de 473.000 vluchtelingen die de Middellandse Zee overstaken om Europa te bereiken het laatste jaar, van Syrische origine.

Syrië en Irak zijn momenteel de hoofdbronnen van de vluchtelingenstroom. Van de 22 miljoen Syriërs raakten er 8 miljoen ontheemd in hun land, terwijl er 4 miljoen in slechte omstandigheden verblijven in vluchtelingenkampen in Libanon, Jordanië en Turkije.⁴

VN officials berichten ook over een groeiende vluchtelingenstroom uit Irak, die geschat wordt op 2 miljoen tot nu toe. Deze grote miljoenenmassa's, die helemaal geen toekomstperspectieven hebben, zijn naar de Europese kusten gekomen en niets – zelfs niet de Egeïsche Zee die vele lichamen heeft genomen in 2015 – heeft deze mensen kunnen tegenhouden, en de escalatie van het conflict voegt enkel meer mensen toe.

Bijvoorbeeld: in de lente van 2015, toen Daesh de stad Ramadi midden in de Irakese provincie Anbar overnam, kwamen er 114.000 mensen bij het aantal vluchtelingen vanuit Irak.⁵

De Russische en Iraanse militaire interventies in Syrië hebben Assad geholpen, tot teleurstelling van de ontheemde Syriërs aan beide zijden van de grens met Turkije die hebben zitten wachten op het einde van de oorlog om terug te keren naar huis. Vooral in de eerste weken van hun operaties in Syrië hebben de Russen de grenzen erg gebombardeerd, daarbij de kampen voor de Syriërs onveilig makend. Deze actie liet de Syrische migranten geen andere keuze dan opnieuw te migreren om een permanente verblijfplaats te zoeken in veilige Europese landen.

Rapportage uit Syrië legt uit wat de factoren zijn die geleid hebben tot de vlucht van al deze mensen. Volgens de Internationale Federatie voor Mensenrechten (FIDH) “ontsnapt de grote meerderheid van het Syrische volk eerder aan het bloedig neerslaan door Damascus, dat vatenbommen inzet, dan dat men vlucht voor de aanwezigheid van Daesh in hun woonplaatsen.”⁶

In een ander rapport somde Benjamin Barthe, correspondent van Le Monde in Beiroet, de redenen op van de enorme instroom van Syriërs: “Escalatie van binnenlandse conflicten, gebrek aan verwachting dat men daaruit kan ontsnappen, toenemende spanningen in Turkije door nieuwe confrontaties tussen het leger uit Ankara en de Koerden van de PKK, geïntensiveerde campagne vanuit het Assad-regime voor jongeren om in militaire dienst te gaan en als laatste verminderde humanitaire hulp van de VN wat geleid heeft tot slechtere leefomstandigheden in de vluchtelingenkampen in de buurlanden”.⁷

⁴ Le Monde, [Syrie : l'urgence de la diplomatie](#), 5 september 2015

⁵ UNHCR, [UNHCR concerned about the challenges facing thousands of Iraqis fleeing Ramadi](#), 22 april 2015

⁶ Le Figaro, [Frappe en Syrie: la France finit par adopter le «principe de réalité»](#), 7 september 2015

⁷ Le Monde, Benjamin Barthe [« Nous avons perdu tout espoir » : les quatre raisons de l'exode des réfugiés syriens](#), 25 September 2015

Ideologie van Daesh

Het Islamitisch extremisme kwam ongeveer 40 jaar geleden in de regio op als een agressieve en destabiliserende kracht met groeiende invloed, werd een factor in geopolitieke vergelijkingen en ontwikkelde zich gaandeweg als de grootste dreiging voor de internationale gemeenschap.

In discussies omtrent het adopteren van de juiste strategie tegen Assad en Daesh wordt er gerefereerd aan de ideologische standpunten van de laatste, haar overeenkomsten en verschillen met Salafistische vertakkingen en het verschil tussen Sjiïeten en Soennieten. Daarom is het essentieel om in deze studie even te bekijken wat de hoofdelementen zijn van de ideologie en de overtuigingen van Daesh.

De overgrote meerderheid van de 1,7 miljard Moslims in de wereld is Soenniet. De Sjiïeten maken maar 10-15 % uit van de Moslims. De scheiding tussen de twee takken kwam voor het eerst op na het overlijden van Profeet Mohammed, tijdens de discussies over zijn opvolging. Op latere tijdstippen kwamen er meer geschilpunten op over zaken als Gods rechtvaardigheid, opvolging van de kinderen van de Profeet zijn schoonzoon Imam Ali “de vierde Kalief”, en het geloof in de 12^e afwezige Imam. Later werden nog meer verschillen over religieuze voorschriften aan de lijst toegevoegd.

Er was een belangrijke ontwikkeling in de geschiedenis van de Soennieten in de 13^e eeuw na Christus, toen de Salafistische tak werd ingezet als reactie op de Mongoolse aanval. Ze verwierpen vernieuwing in de Islam en riepen op tot het enkel aanhangen van de voorschriften van de Profeet en zijn metgezellen en hun volgelingen, die leefden in de eerste drie eeuwen na de opkomst van de Islam.

Een vooraanstaand Soennitisch leraar die een unieke rol vervulde in het formuleren van deze doctrine, was Ibn-Taymiyyah (1263-1328 na Christus) uit Syrië. De doctrine bleef eeuwenlang bestaan en groeide langzaam zonder veroorzaken van enige beduidende ontwikkeling op politiek of sociaal terrein.

De laatste twee tot drie eeuwen echter keerden steeds meer mensen in het Midden-Oosten, Noord Afrika en India zich tot de Islam met haar ideeën tegen onderdrukking en onrecht in hun strijd tegen koloniale machten, en in een poging tot compenseren van sociale en economische achterstelling van hun landen. Deze trend leidde tot een wedergeboorte van het Salafistische gedachtegoed.

In het begin van de 19^e eeuw begonnen drie geestelijken in Medina, op het Arabisch Schiereiland, die het gedachtegoed van Ibn-Taymiyyah bestudeerden, deze leerstelling uit te dragen, zich baserend op hun eigen uitleg naar gelang de situatie in hun eigen landen: Muhammad ibn Abdul-Wahhab in Saoedi-Arabië, Dehlawi in India en San’ani in Jemen. En in Noord-Afrika aanvaardde Rashid Reza dit gedachtegoed en breidde hij dat uit. Sindsdien zijn bijna alle Soennitische intellectuele bewegingen Salafistisch geweest, waaronder Jama'at Islami in Pakistan en de Moslimbroederschap in Egypte naast andere bewegingen in andere landen.

Een paar decennia eerder maakte het Sjiïtische gedachtegoed ook een enorme transformatie door in de 18^e eeuw, toen *Usulis Akhbaris* overwon (intellectuelen vs. traditionalisten). Hamid Algar, een leraar in Islam, beschrijft deze ontwikkeling als een “wedergeboorte in het Sjiïtische religieuze denken”.⁸

Grote ontwikkelingen in de 20^e eeuw zoals het instorten van het Ottomaanse Rijk, het onopgeloste Israël-Palestina conflict en de ontheemding van een groot deel van de Palestijnse bevolking, onafhankelijkheid van Pakistan, het Amerikaanse omverwerpen van de regering van Dr. Mossadeq in Iran door de CIA, het mislukken van het Arabisch nationalisme, de Sovjet bezetting van Afghanistan en de instorting van de USSR hadden alle een grote invloed op het voorzien van de theoretische en materiële bodem voor de inzet van Moslims en van Islamitische gedachten in de politiek.

Net als bij andere godsdiensten zijn er ook bij Moslims grote variaties. Het gaat van modernisten, die een Westerse structuur van politiek en filosofie voorstaan, tot reformisten die een verzoening tussen Westerse en Islamitische ideeën wensen, tot traditionalisten met fundamentalistische zienswijzen.

Tot aan de jaren 1970 was er geen gecodificeerd denken in de wereld van de Islam die het begaan van genocide en massamoord op gematigde Moslims en christenen in de naam van God en van de Islam gedoogde; en evenmin de ontkenning van nationale grenzen en het vestigen van een totalitaire regering, te typeren als Islamitisch Kalifaat.

Tot op dit punt, hoewel er sommige ideeën in de Islam waren die in theorie opriepen tot “een Islamitische overheid” en er zelfs over publiceerden, was de tendens om een staat te vormen nooit dominant in de Soennitische wereld. De Soennieten volgen in het algemeen de gedachtegang van Ibn-Taymiyyah, die heden beschouwd wordt als de grote autoriteit in fundamentalistisch onderwijs. Hij hield vol dat meegaan met de status quo te verkiezen valt boven instabiliteit. “Hij waarschuwde Moslims tegen de moeilijke en pijnlijke keuze die zij konden maken tussen acceptatie van chaos en toegeven aan onrecht van despoten. Dankzij hem werd ‘prefereren van de status quo’ een heilige plaats van een vrome praktijk”.⁹

Op overheidsniveau werd Pakistan onafhankelijk van India als Moslimstaat, en noemde het zichzelf een “Islamitische Republiek”. De regering van Saoedi-Arabië presenteert zich ook als de hoeders van Kaaba, het Huis van God, en heeft godsdienstige wetten ingebed in haar strafwetgeving.

Niettemin riep geen van deze overheden ooit op tot een universeel koninkrijk van Islam. Zij zijn nooit uit geweest op het omgooien van buurlanden of anderen in de regio. Zij verwerden nooit tot destabiliserende kracht in de regio en in de wereld.

In 1979, na de stichting van een fundamentalistisch regime in Iran, volgend op de antimonarchale revolutie, zorgde Ayatollah Khomeini voor een inspirerend model voor extremistische groeperingen overal, om de macht te grijpen. Hij bekrachtigde en promoveerde ook een nieuwe en gevaarlijke ideologie: extremisme in de naam van de Islam.

⁸ Hamid Algar, *Religion and state in Iran 1785 – 1906*, The Role of the Ulama, 1980

⁹ Hamid Enayat, *Modern Islamic Political Thought*, Islamic Book Trust, 2001

Zonder beoordeling van de bedoeling en invloed van de religieuze heerschappij in Iran zouden we niet in staat zijn tot het krijgen van een diepgaand begrip van de gebeurtenissen die de laatste vier decennia plaatsvonden in de Islamitische wereld, en zullen we onbekwaam blijven om zijn inconsistenties uit leggen.

Sinds 1979 zijn er tal van voorvallen, gedragingen, activiteiten en reacties geweest onder de vlag van Islam, die geen van allen plaatsvonden vóór die tijd, of, als het wél gebeurde, had het niet de hoedanigheid van een continu fenomeen.

De bomaanslag op de Franse en Amerikaanse marinierskazerne in Beiroet, de gijzeling van het Amerikaanse ambassadepersoneel in Teheran, de invoer van vrouwvijandige wetten, samen met het toenemend aantal vogelvrije gebieden van Somalië tot Libië en daarna in Irak en Syrië, de formering van de Taliban, Al-Qaeda, Hezbollah in Libanon, Ansarallah in Jemen, Daesh en Boko Haram; het zijn allemaal bijproducten of gerelateerde zaken van de staatsmacht die verworven is door Islamitische fundamentalisten in Iran.

Zelfs in de Moslimgemeenschap in Frankrijk is er een duidelijk verschil tussen voor en na 1979. Het eerste effect van na 1979 in Frankrijk, die door Gilles Kepel de Iran-tijd wordt genoemd, is een plotselinge sprong in het aantal religieuze centra, met bidruimte en moskee, in heel Frankrijk. De Fransen zagen dit met zorg aan. Een tabel die het stijgend aantal religieuze centra weergeeft, gebaseerd op officiële statistieken, laat zien dat het aantal culturele vestigingen (bidruimtes en moskeeën) in de jaren voor 1965, 1975, 1980 en 1985 in volgorde zijn: 4, 68, 211, en 912.

In dezelfde periode waren de aantallen Islamitische associaties: 3, 60, 152, en 635, ook in die volgorde. De Islamitische Associatie van Nieuwe Moslims met de Franse nationaliteit had tien centra in 1972, maar in 1985 was dit toegenomen tot 87 centra.¹⁰

Het belangrijkste kenmerk van dit nieuwe fenomeen is een extremistische ideologie die tot deze datum niet kan worden gedefinieerd binnen de interne categorieën van de Islam. Nee, het omvat zowel de Sjiïtische als de Soennitische varianten.

Met andere woorden: ondanks hun verschillen en verbale vijandelijkheden, hangen Sjiïtische en Soennitische extremisten in wezen dezelfde ideologie aan, dezelfde basiselementen van geloof en gedrag.

Daarom, of het nu Al-Qaeda of Daesh van de Soennitische tak is of de Sjiïtische fundamentalisten die baas zijn in Iran, zijn de hoofdpijlers van hun ideologie:

- Kracht gebruiken om hun religie op te leggen (gewelddadig invoeren van Sharia)
- Streven naar een vreselijke tirannie met de naam Godsregering, met titels variërend van Velayat-e-faqih (absolute heerschappij van geestelijken) tot Islamitische Staat, Kalifaat enzovoort;
- Aannemen van het idee van een algemeen Islamitisch Kalifaat (zonder enig respect voor internationale grenzen en pleiten voor Jihad om andere landen over te nemen);

¹⁰ Gilles Kepel, *Les Banlieues de l'islam. Naissance d'une religion en France*, Seuil, 1987 (p228-234)

- Vrouwenhaat en onderdrukking van vrouwen;
- Schending van basale mensenrechten om de voornoemde zaken te verwerven;
- Onderdrukken van tegenstanders van de Sharia wetten

De laatste twee punten geven groen licht voor de extremisten om massamoorden te plegen en excommunicatie te gebruiken als een instrument tegen opposanten, in volledig voorbijgaan aan humanitaire principes. In zijn boek “Islamitisch Bewind”, geschreven voor hij de macht greep, formuleerde Khomeini deze harde aanpak als “een poging om de vele soorten van corruptie te ontwortelen die schadelijk zijn voor de samenleving”.¹¹

Voor degenen die niet vertrouwd zijn met de dynamiek van maatschappijen in het Midden Oosten en Noord Afrika, kan de opkomst van zulke groepen met die harde leer en dat gedrag heel verbazend lijken, speciaal nu de wereld draait op basis van democratische waarden. Opmerkelijk is dan dat de Iraanse ervaring duidelijk heeft laten zien dat Islamitisch fundamentalisme een instrument is waarmee achterlijke, despotische machten democratische alternatieven in samenlevingen in het Midden Oosten tegengaan, als zij geconfronteerd worden met het verlangen van hun bevolking, vooral de vrouwen en de jeugd, naar democratische waarden.

Onderlinge relaties van elementen van de Crisis

De huidige crises in Syrië en Irak zijn op gang gebracht door een langdurige dictatuur, de historische en sociale omstandigheden leidend tot de ontwikkeling van Islamitisch extremisme, een fundamentalistisch regime dat aan de macht kwam in Iran, de catastrofale fout van de VS om Irak binnen te vallen, en, nog erger, hun vertrek uit Irak waarmee zij het land in handen speelden van Iran; dit in combinatie met de houding van Westerse regeringen, die de weg baande voor onderdrukking van gematigde krachten en bevrijdingsbewegingen in de regio.

Echter, de meest directe bijdragen aan de crises - die op zich bijproducten zijn van dezelfde historische omstandigheden – zijn: de dictatuur van Assad, de Iraanse theocratie, Daesh/ISIS en het gevolg van hun onderlinge verhoudingen.

Oorsprongen van Daesh

Het ontstaan van Daesh in Syrië en Irak was onmogelijk geweest wanneer de basis niet was gelegd door de invasie in Irak door de VS, die de bestaande infrastructuur van het land vernielde. Het kwam ook door de volledige steun aan Nouri al-Maliki 's sektarisch geleide regering in Irak door zowel de VS als Iran, en het buigen voor Bashar Assad die bruut zijn eigen volk afslacht. Daesh was ook inderdaad een extreme, criminele en wraakzuchtige reactie op de invasie.

Op basis hiervan profiteerde Daesh op handige wijze van de terechte woede en frustratie van de Soennieten over de sektarische politiek van de vorige Irakese regering en was ze in staat tot uitbreiding in Irak.

¹¹ Rouhollah Khomeini, *Hokumat-e Eslami (Islamic Governance)*, 1970

Bruno Tertrais, Senior onderzoeker bij de Stichting voor Strategisch Onderzoek (FRS), een leidende Franse denktank wat betreft internationale veiligheidskwesties, gelooft dat “de bron van de status quo was de invasie in Irak in 2003 door de VS en hun bondgenoten, in het bijzonder het Verenigd Koninkrijk. Het is niet zonder reden dat de hoofdleiders van Daesh Irakees zijn.” En verder stelt hij: “De fouten die door de vorige Premier Nouri al-Maliki zijn gemaakt, speelden een hoofdrol in de opkomst van Daesh in Irak en Syrië. Omdat hij een sektarische politiek doorvoerde, dreef Nouri al-Maliki de Soennieten praktisch in de armen van Daesh. De bloedige onderdrukking van de Soennieten in Syrië door het Assad regime droeg ook bij aan de ontwikkeling van deze trend.”¹²

De “Islamitische Staat” was in het begin een “heel zwakke” organisatie in Irak, maar Assad maakte de verhuizing naar Syrië mogelijk. Hij stond weloverwogen hun vestiging in Syrië ’s olierijke regio’s toe. Hij liet ook sommige gevangenen vrij om zich bij Daesh aan te sluiten en het opnieuw te versterken.

De Amerikaanse Minister van Buitenlandse Zaken John Kerry zei: “ISIS werd geschapen door Assad die 1500 gevangenen vrijliet en Maliki deed dat in Irak met 1000 gevangenen, die tot een terreurmacht werden samengevoegd ... als poging Assad te helpen, zodat hij kon zeggen ‘Het is ik of de terroristen.’”¹³

Er zijn veel bewijzen die deze claim steunen. Bijvoorbeeld: er is geen teken van Daesh geweest in het eerste jaar van de opstand tegen de Syrische dictator. De grootste groei van deze groep was in 2014 in Syrië. Toen concentreerde Assad zijn luchtaanvallen op de gematigde oppositie van de FSA. Op deze manier hielp hij enorm bij de kracht en de groei van Daesh om ze te gebruiken tegen zijn gematigde tegenstanders. Door deze chaos te scheppen, wilde hij aantonen dat er geen alternatief zou zijn voor zijn regime.

Een vooraanstaand Westers diplomaat vertelde Time magazine dat Daesh wordt gezien als batig voor Assad. “Ze zullen alles doen om de oppositie zwart te maken, zelfs als dat betekent dat ISIS versterkt wordt. Ze weten dat wanneer het erop aankomt te kiezen tussen de zwarte vlag (ISIS) en Damascus, de internationale gemeenschap Damascus zal kiezen.”¹⁴

Er wordt gezegd dat Daesh financiële hulp krijgt van sommige rijken uit Soennitische Arabische landen. Ze heeft ook toegang tot oliebronnen. Daardoor geniet Daesh voldoende financiële middelen om te groeien. Hubert Védrine, voormalig Frans Minister van Buitenlandse Zaken, benadrukte dat hoewel sommige Arabische inlichtingendiensten eerst voordeel probeerden te halen uit Daesh, zij snel hun fout herstelden.

Het is niet correct, te stellen dat de overheden van Saoedi-Arabië of Qatar Daesh steunen of financieel spekken. Juist niet. Deze landen zijn momenteel de Syrische oppositie aan het helpen die aan het vechten is tegen zowel Assad als Daesh. Door hen wordt de groei van Daesh of het aan de macht blijven van Assad duidelijk gezien als levensgevaarlijke bedreiging.

¹² Le Nouvel Observateur weekly magazine, 5 oktober 2014.

¹³ John Kerry [Interview with Gregory Palkot of Fox News](#), State Department, 17 november 2015

¹⁴ Time Magazine, [Why Bashar Assad Won't Fight ISIS](#), 26 februari 2016

Symbiotische relatie Daesh – Assad

Marionet militias zijn een bekend fenomeen in het Midden-Oosten. De Libanese Hezbollah werd in 1982 gevormd door de Iraanse Revolutionaire Garde (IRGC). De Opperste Vergadering van de Islamitische Revolutie van Irak en zijn militaire vleugel, het Badr Korps, zijn eigenlijk deel van de IRGC.

Maar Daesh heeft geen overeenkomsten daarmee wat dat betreft. Waar er wel aanwijzingen zijn of verdachte samenwerking of aansturing in de vorming van Daesh, heeft Daesh een onafhankelijk leiderschap en structuur. Maar toch heeft Daesh een symbiotische relatie gehad met het Assad regime, in de zin van: ondanks hun grote verschillen hebben beide zaken groot belang bij elkaars bestaan. Daardoor groeide Daesh met sprongen onder auspiciën van het Assad regime.

Ook heeft het Assad regime niet de macht om haar heerschappij op te leggen aan Daesh, maar ze heeft wel de weg gebaand en voordeel getrokken uit de rol van de laatste bij het onderdrukken van de gematigde opposenten van het regime. Intussen tijd heeft het een situatie gecreëerd waarin de internationale gemeenschap is gedwongen te kiezen tussen Assad en Daesh.

Er zijn veel aanwijzingen die licht werpen op deze relatie. Zoals Le Monde meldde in april 2015: “ In een verborgen of duidelijke medeplichtigheid speelt Assad de kaart van Jihadisme uit om zijn eigen doelen te bereiken. We waren getuige van het laatste geval van dit sinistere spel bij de dingen die voorvielen in het Palestijnse vluchtelingenkamp in Yarmuk. Dit kamp, gerund door antiregeringsgezinde Palestijnse groepen, is omsingeld door het Syrische leger sinds juli 2013.

Eind maart lukte het honderden Daesh strijders, “toevallig” of “per ongeluk” Yarmuk te infiltreren en de helft van het kamp over te nemen. Terwijl de Palestijnen waren verwickeld in een fel gevecht tegen Daesh, bleef het (Syrisch) regeringsleger hen bombarderen.”¹⁵

Deze medeplichtigheid werd ook waargenomen bij de hoofdbron van Daesh' inkomsten: olie. De Veiligheidsraad van de VN drukte op 30 juni 2014 haar bezorgdheid uit over sommige verhalen die erop wezen dat de paramilitaire groep van Daesh bezig was Irakese olie te verkopen. De volgende dag vertelde de Franse minister van Buitenlandse Zaken, Laurent Fabius, de media: “Daesh heeft olie verkocht uit door haar bezette gebieden aan Bashar Assad's regime in Syrië, en er zijn geloofwaardige documenten over verkoop van olie door Daesh.” Vervolgens onthulden diplomaten in Bagdad dat “Islamitische Staat verkoopt delen van haar olieproducten aan de Syrische regering voor de heel gunstige prijs van wel \$30 per vat.”¹⁶ Fabius onderstreepte later dit rapport: “Alle aanwijzingen zijn er dat door Daesh beheerde oliebronnen voorzien in een deel van de oliebehoefte van Bashar Assad.”¹⁷

¹⁵ Le Monde, [Syrie : le discours stérile de Bachar Al-Assad](#), 22 april 2015

¹⁶ Libération, [Après l'Irak, les soldats de l'Etat islamique progressent en Syrie](#) 27 juli 2014

¹⁷ France Info, [Fabius dénonce une "infamie"](#), 25 september 2014

EU sancties tegen personen met banden met het Assad regime onthullen ook de verknoping met ISIS. De Britse minister van Buitenlandse Zaken Philip Hammond legde daarover uit: “Deze lijst geeft weer een nieuwe aanwijzing dat Assad’s ‘oorlog’ tegen ISIS onzin is en dat hij hen financieel steunt.”¹⁸

Van zijn kant zag ook Amerikaans Minister van Buitenlandse Zaken John Kerry Assad’s rol in de opkomst van Daesh, inclusief een oliecontract tussen de twee partijen: “ Daesh is er doordat Bashar al-Assad begon aan de Syrische episode van de Arabische Lente. Toen de jongeren de straat opgingen om te demonstreren voor banen en mogelijkheden, kwamen zij de hufters van Assad tegen, die hen in elkaar sloegen. Toen de ouders bezwaren maakten tegen het feit dat hun kinderen werden mishandeld omdat ze banen en perspectief wensten, gingen die de straat op, demonstreerden ze en werden zij beschoten. En op dat moment kwamen de bombardementen. Dit nam toe.” Hij werkte verder uit: “Maar maak niet de fout te denken dat Assad zijn overeenkomst met Daesh afgekapt heeft. Zij (ISIS) verkopen olie. Hij (Assad) koopt olie. Zij zijn symbiotisch, geen echte vijanden. En hij heeft zijn aanvallen op Daesh, terwijl hij daarvoor ruim vier jaar de kans had, niet opgevoerd. Het hoofdkwartier van Daesh zat al jaren in Raqqa. En is nooit door zijn bommen geraakt. Het waren de kinderen en de vrouwen en ziekenhuizen en scholen waar zijn bommen op vielen.”¹⁹

Ooggetuigenverslagen van Syrische vluchtelingen maken ook deel uit van de documenten: Raqqa werd nooit wekenlang gebombardeerd door Syrische vliegtuigen. Daar kwamen nooit aanvallen in welke zin dan ook in acht maanden, terwijl de vliegtuigen meer dan tachtig bommen per dag dropten op Aleppo. Er is geen verschil tussen het regime van Assad en de Islamitische Staat. Zij zijn volwaardige medeplichtigen.”²⁰

Een Syrisch zakenman met nauwe relaties met het regime vertelde aan Time Magazine: “De regering is bang voor het FSA en al-Nusra Front, niet voor ISIS. Zij (FSA en al-Nusra) beweren dat het wegsturen van de President hun doel is. Maar ISIS zegt dat niet. Zij hebben nooit in directe zin Damascus bedreigd.” De zakenman geeft ook aan dat de aanvallen op ISIS-doelen minimaal zijn. “ Wanneer het regime echt van ISIS af had gewild, zouden zij Raqqa nu gebombardeerd hebben. In plaats daarvan bombarderen zij andere steden, waar het FSA sterk is.”²¹

Een ander aspect van die symbiotische relaties zijn de gelijktijdige aanvallen die gedaan worden door Daesh en Bashar Assad op Syrische rebellen. In de gevechten van de laatste twee jaar moesten de rebellen vechten tegen het leger van Assad, de Iraanse Revolutionaire Garde (IRGC) en de Libanese Hezbollah aan de ene kant en Daesh aan de andere kant.

Een recent onderzoek door Sky News in uitgelekte geheime informatie van ISIS suggereert dat de samenwerking tussen Assad en ISIS veel dieper en systematischer was dan eerder werd ingeschat. Documenten lieten een convenant zien tussen ISIS en Assad om olie te ruilen voor meststoffen en regelingen voor het evacueren van sommige gebieden door ISIS krachten voordat het Syrische leger aanviel. “Trek alle zware artillerie en luchtdoelgeschut

¹⁸ UK Gov. Press Release [UK welcomes new EU Syria sanctions listings](#) 7 maart 2015

¹⁹ John Kerry, [US State Department website](#), 14 november 2015

²⁰ Libération [A Raqqa, les jihadistes fuient, les civils aussi](#), 29 september 2014

²¹ Time Magazine, [Why Bashar Assad Won't Fight ISIS](#), 26 februari 2016

terug uit Palmyra en omgeving naar de provincie Raqqq”, zo staat in een document dat geschreven werd kort voordat het Syrische leger opnieuw de oude stad Palmyra innam in maart 2016.”²²



Deze cartoon uit de Jordaanse krant Ad-Dustour werd door New York Times opnieuw geplaatst op 5 mei 2016.

Rol van Iran

De relatie tussen Daesh en Iran

Achter verbale schermutselingen die de propaganda dienen, en naast beperkte lokale afspraken tussen Daesh en door Iran gesteunde Sjiitische milities, geven waarnemingen ter plaatse, in Irak en Syrië, aan dat er soms soorten van parallelle activiteiten tussen Daesh en de mullah's van Teheran plaatsvinden en dat beide partijen elkaar politiek en zelfs militair voeden. Op 7 juni 2014, 60 uur voor de val van Mosul, hield Ayatollah Khamenei, Iran's Opperste Leider, een toespraak waarin hij verklaarde "De grootste vijand is Amerika. De Takfiri groepen (Daesh en Al-Qaeda) moeten ons niet afleiden van deze grote vijand." Daesh gebruikt dezelfde redenering bij het beschrijven van haar relatie met Teheran.

De pan-Arabische krant, Ashraq-Al-Awsat, haalde onlangs een uitspraak aan van Abu Muhammad Al-Adnani, de zegsman van Daesh, die zei: "ISIS volgde de leiding van al-Jihad sjeiks en symbolen, dus viel ze sinds haar ontstaan niet de Sjiieten in Iran aan, en liet ze de *Raafidis* (verwijzing naar Iraanse Sjiieten) veilig in Iran. Ze beteugelde haar woedende soldaten, ondanks hun vermogen destijds om Iran met poelen van bloed te vullen. Ze slikte al deze jaren haar woede in over het dragen van beschuldigingen van verraad vanwege het niet vechten tegen de ergste vijanden; zo liet ze de Raafidis veiligheid genieten op order van Al-Qaeda, zodat die hun belangen en aanvoerlijnen in Iran konden houden."²³

²² Sky News, [IS Files Reveal Assad's Deals With Militants](#), 3 May 2016

²³ Ashraq Al-Awsat, Londen, [Bin Laden's Men in Tehran... Iran Heavily Indebted to Al-Qaeda](#), 4 januari 2016

Iran en Daesh zijn beiden vastbesloten elke confrontatie te vermijden. In Irak tolereren de beide partijen elkaar, ondanks dat Iran daar alles bestuurt en ondanks enorme propaganda inspanningen om zichzelf te portretteren als een bondgenoot van het Westen in de strijd tegen Daesh.

Gebaseerd op informatie die gepubliceerd is door de Iraanse oppositie weten we dat Generaal Qassem Suleimani van de IRGC Quds strijdmacht benadrukt heeft in een briefing aan de Sjiitische militieiders dat de Amerikaanse strijdkrachten de hoofdvijand zijn en dat zij elke confrontatie met Daesh moeten vermijden. Publieke opmerkingen door Brigadier Generaal Ahmadreza Pourdastan, commandant van de Iraanse grondtroepen, op 6 januari 2015, werpen er ook licht op: "Wij hebben tegen Daesh gezegd dat ze, wanneer zij dichterbij dan 40 km bij de Iraanse grens komen vanuit Irak en wanneer zij deze rode lijn oversteken, dan tegen besliste maatregelen van Iraanse soldaten zullen aanlopen. Daesh ontving onze mededeling en verdween snel uit de aangewezen zone."²⁴

Jean-Pierre Filiu, Professor in de Geschiedenis van het Midden-Oosten aan de Po Paris School van Internationale Zaken, beschreef de relatie tussen Daesh en Iran, dat vertegenwoordigd wordt door vooral de milities in Irak, als "twee zijden van dezelfde munt." In zijn boek: "De Arabieren, hun lot en het onze" schreef hij: "De techniek van Daesh is het oproepen van reacties tegen Soennieten, zodat zij gegijzeld worden ... het minste dat je zou kunnen zeggen is dat de Soennieten zich niet snel bij deze organisaties aansluiten.

Het is vaak gebeurd dat, wanneer wij de Soennieten niet toelieten een alternatief te beginnen in de regio, Daesh deze lege plaats helemaal opvulde. Wie lijkt er nu, in het huidige Irak, het meest op Daesh? De Sjiitische Jihadisten die zijn georganiseerd door Iran, en we praten helemaal niet veel over hen. De handen van deze milities zijn gedrenkt in bloed, ze hebben dezelfde trekken en dezelfde leuzen. Zij zijn twee zijden van dezelfde munt."²⁵

Ondanks de stereotype opvatting dat er wederzijdse haat is tussen Sjiitische en Soennitische extremistische groeperingen, hebben nieuwe gebeurtenissen laten zien dat er een opmerkelijke samenwerking bestaat tussen de twee wanneer de belangen overeenkomen. De laatstleden moord op de Talibanleider door een Amerikaanse aanvalsdrones op de hoofdroute van de Iraanse grens af en Pakistan in werpt een nieuw licht op de relatie tussen de Soennitische extremistische groep en Teheran.

Zoals de Guardian versloeg op 23 mei 2016: "Hoewel het in Pakistan is gebeurd dat recentelijk is veroordeeld om zijn stiekeme steun aan Afgaanse invallen, zeggen analisten dat ook Iran voorzag in wapens, geld en onderdak voor de Taliban. Ondanks de diepe ideologische antipathie tussen een harde Soennitische groep en een door clerici geleide Sjiitische staat hebben de twee bewezen dat ze vrij welwillend samenwerken waar nodig, tegen gemeenschappelijke vijanden en bij het opkomen voor gezamenlijke belangen."²⁶

²⁴ IRNA Officieel nieuwsagentschap "40 kilometers into Iraq is Iran's red line for terrorist groups" 6 januari 2015

²⁵ Jean-Pierre FILIU, *Les Arabes, leur destin et le nôtre. Histoire d'une libération*, 2015

²⁶ The Guardian, [Death of Mullah Mansoor highlights Taliban's links with Iran](#), 23 mei 2016

Relatie tussen Iran en Assad

We hoeven niet lang te zoeken om te begrijpen wat het grote belang van Assad is bij Iran. Zonder het leger van Iran, en zonder Iraanse financiële en politieke steun, zou Bashar al in 2012 zijn weggestuurd.

Het Iraanse regime bracht de Quds strijdmacht, Hezbollah uit Libanon en haar marionettenregering in Irak met Nuri al-Maliki in stelling om Assad te helpen.

In een hoorzitting in de Senaat op 14 januari 2015 vatte Laurent Fabius, Frankrijk's Minister van Buitenlandse Zaken, de Iran-Assad relatie als volgt samen: "Iran geeft Bashar Assad het dodelijk wapentuig, en natuurlijk geld en mankracht, voor de massamoord."

De financiering vanuit Iran heeft een vitale rol gespeeld in het overleven van het Syrische regime. In december 2014 schreef Reuters, en ze citeerde hierbij een Syrische handels ambtenaar die niet wilde dat zijn identiteit werd onthuld, dat, als Syrië niet was geholpen door de Iraanse steun, Bashar Assad's regime de Arabische Lente niet zou hebben overleefd.

In april 2015 rapporteerde de Christian Science Monitor dat "Staffan de Mistura, de VN vertegenwoordiger voor Syrië, recentelijk vertelde aan een besloten vergadering in Washington dat Iran per jaar zo'n 35 miljard dollar Syrië in sluisde."²⁷ Hoewel Mistura's medewerkers deze schatting later ontkenden, bevestigden andere bronnen wel enorme uitgaven door Iran om Assad te steunen.

In een bijeenkomst in de Franse Senaat op 5 mei 2015 benadrukte Nadhir Hakim, Secretaris van de politieke raad van de Syrische Nationale Coalitie, dat Iran in drie jaar 87 miljard dollar had gespendeerd aan het Assad regime.

Aan de andere kant zeggen de Iraanse heersers: "De veiligheid van Syrië is onze veiligheid". In een bijeenkomst met zijn Minister van Buitenlandse Zaken en zijn ambassadeurs op 1 november 2015 verdedigde Ayatollah Khamenei zijn Syrië beleid met de woorden: "Als we niet gedaan hadden wat we deden, God weet wat voor vreselijke nederlagen we dan hadden geleden binnen onze grenzen."

Daarom is het nodig om de machtsstructuur in Iran te onderzoeken en te bekijken hoe zij de vooraanstaande positie van het regime in Syrië en Irak als instrument gebruikt om de eigen zwakke balans in het land te handhaven.

Beoordeling van twee jaren

In juni 2014 toen Daesh drie provincies van Irak bezette in verbazende vaart, bedacht iedereen snel dat de geest die uit de fles gekomen was, een direct gevaar zou vormen voor de hele wereld.

In ieder geval in theoretisch opzicht waren de Westerse landen het eens dat Daesh bestreden moest worden. Een paar weken later werd een door de VS geleide internationale

²⁷ Christian Science Monitor [Why Iran is standing by its weakened, and expensive, ally Syria](#), 27 april 2015

coalitie gevormd met een paar EU-lidstaten. De eerste bombardementen kwamen op 8 augustus 2014. Wat is sinds toen de gevechtsstrategie geweest? Hoe zijn ze veranderd? Wat is het resultaat geweest van de militaire acties?

Om goed van fout te onderscheiden in de strategie om Daesh te verslaan en om een helder begrip te krijgen over welke ideeën illusie en misleidend zijn en welke effectief, is de beste test de ervaring van de laatste 23 maanden vanaf de flitsende opkomst van Daesh in Mosul tot nu:

De coalitie tegen Daesh: Met openlijke en stiekeme hulp en medewerking van verschillende krachten in de regio is het de coalitie langzaam gelukt, een paar grote overwinningen op Daesh te boeken. De krachten die officieel hebben samengewerkt met de coalitie, zijn de Irakezen, een paar afdelingen van Irakese Soennitische stammen, de Peshmerga van de Koerdisch-Irakese regering, de Koerden van de YPG en eenheden van de Koerdische Volksbescherming die banden hebben met de Syrische PKK. Niet zo openlijk was de samenwerking, soms, van Hashd al-Shaabi (Volksmobilisatie) en Irakese Sjiitische milities onder totale controle van Iran. In tegenstelling tot de Peshmerga van de Koerdisch-Irakese regering en haar President Masoud Barzani staan de Syrische Koerden, met wie de VS een actieve samenwerkingsrelatie hebben gehad, nogal dichtbij Bashar al-Assad en Iran, hebben ze gevochten tegen de gematigde Syrische oppositie en genoten ze van uitstekende relaties met de Russen.

De luchtaanvallen door de VS, met behulp van de zojuist genoemde strijdkrachten, hebben Daesh tot terugtrekken en verlies van grote gebieden gedwongen. Verscheidene grote steden als Ramadi, Tikrit, Sinjar in Irak en Deir ez-Zor, Raqqa, Homs in Syrië zijn uit handen geslagen van Daesh en sommige van haar leiders zijn omgebracht.

In Irak: De autocratische en sektarische Minister President Nuri al-Maliki kon zijn post niet voor de derde termijn houden na de val van Mosul, ondanks intense pogingen van de Iraanse leiders om de resultaten om te keren. Met steun van de VS en Iran's terughoudende overgave werd Haidar al-Abadi Minister President in augustus 2014. Hij formeerde met veel hangen en wurgen een nieuw kabinet. Vanaf de start van zijn regering in 2014 is hij niet instaat geweest tot het mogelijk maken van politieke deelname voor de gematigde Soennieten, die zwaar onderdrukt werden in de acht jaar van Maliki's regering. De paramilitaire groepen, geleid door de Iraanse Quds strijdkracht, handhaven hun controle over het Ministerie van Binnenlandse Zaken, de leemte opvullend die de val van Maliki heeft achtergelaten, en ook over de beveiligingsinstellingen en zelfs over het Irakese leger. Ze hebben aldus, door gebruik van geweld en terreur tegen de Soennitische gemeenschap, de mogelijkheden van de Irakese samenleving geblokkeerd om Daesh te bestrijden. Dit is een grote tekortkoming en achteruitgang bij het bevechten van Daesh.

Peter Harling, expert op terrein van het Midden-Oosten en Noord-Afrika en onderzoeker bij internationale Crisis groep (ICG), merkte op dat: "de belangrijkste strategie van Daesh is gevormd rond een aantal beginselen: uitschakeling van alle mogelijke rivalen in de gebieden onder eigen controle, vermijding van confrontaties of oplopende spanningen met sterke plaatselijke rivalen zoals het Syrisch regime, Sjiitische milities of Koerdische partijen en groepen, uitbreiding van eigen specifieke financiële bronnen vooral door olieverkoop en

onafhankelijk worden van buitenlandse financiële steun. Daarbij profiteert ze van acties van de tegenstander die gevoelens van frustratie en onderdrukking voedt bij Soennitische gemeenschappen en kringen. Het is precies hierdoor dat het passende antwoord op de radicalisering bij de Soennieten niet is: vertrouwen op de Sjiitische milities of Koerdische strijdkrachten of op luchtaanvallen door het Westen ... Het gaat niet om het verwoesten van de Islamitische Staat, maar om het vinden van een alternatief – dat dus Soennitisch moet zijn – om het te vervangen. In lijn met dit doel moet je partners vinden, wat vraagt om inspanning op langere termijn om geloofwaardigheid en samensmelting te bereiken; de elementen die tot dusver weggebleven zijn in ons beleid in de regio daar. Tot het zover is, zouden militaire maatregelen een omgekeerde uitkomst kunnen bewerken wanneer ze leiden tot meer doden en meer schade in plaats van het bieden van een passende oplossing.”²⁸

Verenigen met Iran: In de eerste dagen na de val van Mosul ontstond discussie in de pers, denktanks en zelfs regeringskringen. Gezien de afwezigheid van grondtroepen van de VS of andere Westerse regeringen op het slagveld om Daesh te kunnen bevechten, zeiden zij, was het nodig zich te verenigen met Iran en te profiteren van Iraanse medewerking in het bestrijden van Daesh. Amerikaanse bedenkers van dit beleid verwachtten dat wanneer de door Iran gesteunde Sjiitische milities, die door en door verbonden zijn aan de Quds strijdkrachten, vergezeld zouden worden door de VS luchtmacht, zij de steden zouden heroveren die door Daesh waren bezet. Maar de uitkomst van deze pseudostrategie is na twee jaar op de volgende manier verwoestend geweest:

- In de provincie Diyala, grenzend aan Iran, zochten de milities, verbonden aan de Quds strijdmacht, hun toevlucht tot zuivering van de Soennieten en verwoesting van hun huizen onder het mom van zuivering van Daesh. In elke plaats waar een gemengde bewoning was van Soennitische en Sjiitische bevolking, dwongen zij de Soennieten tot emigratie en vervingen ze hen door Sjiieten. Deze druk leidde tot gedwongen uithuisplaatsingen en dakloosheid van duizenden mensen in Jowf as-Sakhar. In Sa’adiyah en Jalula staken zij 22 moskeeën in brand om de Soennieten tot vertrek te dwingen. Ze ploegden daar zelfs de landbouwgronden om. In Meghdadiyah bliezen ze de huizen van de bevolking op om hen tot vertrek te dwingen. In sommige gevallen ketenden de militiekorpsen mensen vast aan hun legervoertuigen en trokken ze hen rijdend door de stad, of ze hingen hen op aan lantaarnpalen. Op 29 januari 2015 vielen paramilitaire groepen en milities het dorp Bervaneh in de provincie Diyala aan en vermoordden zij meer dan 70 Soennitische burgers, en in het dorp Shervin pleegden zij een massamoord op 130 bewoners.
- In Tikrit, de hoofdstad van de provincie Salahaddin, werden 30.000 mensen gemobiliseerd in een aanval op 2 maart 2015. Iraanse autoriteiten verklaarden formeel dat de aanval was uitgevoerd onder commando van Commandant Qassem Suleimani van de Quds strijdmacht. De aanval stopte na tien dagen toen ze op stevige verdediging van Daesh stuitte. Sindsdien moordde de Quds kracht meedogenloos de mensen uit, die wonen in de buurt van Tikrit. Het uitmoorden is zo erg dat de hoogste autoriteit van de Soennieten, de al-Azhar Society, een verklaring uitgaf

²⁸ Le Figaro. Peter Harling : « [Il faut voir l'État islamique comme une start-up](#) », 14 September 2014

waarin zij voor de eerste keer “buitengewone bezorgdheid” uitten en de moord veroordeelde op “vredelievende Irakese burgers die geen enkele band hebben met Daesh of andere terroristische organisaties”.²⁹ En verder publiceerden in het afgelopen jaar internationale mensenrechten organisaties en betrouwbare kranten schokkende rapportages over genocide in Irak door paramilitaire groepen die door Iran worden gesteund.

Als gevolg daarvan is het beleid van partnerschap met de geestelijke heersers van Iran in het bestrijden van Daesh nu grotendeels praktisch beproefd. Het is duidelijk geworden dat het Iraanse regime geprofiteerd heeft van de politieke en militaire paraplu die geboden is door de VS in Irak. De milities in Irak zijn meer bezig geweest met etnische zuivering van Soennieten en verwoesten van de gematigde en nationale legers van Irak dan dat zij gevochten hebben tegen Daesh en geprobeerd hebben Daesh te vernietigen. Zij hebben de oorlog tegen Daesh dus in de praktijk ondermijnd.

Meer recent heeft de ervaring van het laatste jaar, net als de twaalf voorafgaande jaren, uitgewezen dat het betrekken van de Iraanse moellahs bij de problemen van Irak in de eerste plaats het vermogen om Irak bij elkaar te houden zal vernietigen; het zal de Iraanse dominantie in Irak faciliteren en hen de mogelijkheid geven het verlies van de marionettenregering in Irak te compenseren. En ook hebben de moellahs, hun Quds strijdkracht en andere verbonden milities, ondanks hun claims en openlijke propaganda, niet de militaire capaciteit gehad om Daesh gedurende het laatste anderhalve jaar af te weren. Ondertussen hebben zij wel grote vastberadenheid en daadkracht getoond bij het elimineren van de Soennieten en gematigde groepen.

In de confrontatie met Daesh rond Tikrit in maart 2015 toonden door Iran geleide legers flagrante tekortkoming. Vanwege politieke en economische beperkingen is Iran niet in staat om duizenden grondtroepen te verzamelen om Daesh te verslaan. En aan de andere kant is ook de Quds strijdmacht samen met haar paramilitaire krachten niet in staat tot het overrulen van Daesh. Zij kunnen dit tekort ook niet compenseren door de mensen van Irak te mobiliseren. Toen in maart de oorlog woedde rondom Tikrit, zei Najeh al-Mizan, een Irakeessoennitisch leider: “Vandaag hebben al veel Soennitische leiders gezegd dat zij niet willen vechten onder de vlag van Qassem Suleimani. Het zijn oproepen om zich terug te trekken. Vandaag willen de Arabische soldaten en officieren de overwinning niet geven aan Qassem Suleimani. De mensen van Tikrit hebben geen enkel vertrouwen in de Bassiji en paramilitaire macht en zij willen er al helemaal niet over nadenken om te vechten onder de vlag van Qassem Suleimani.”³⁰

In Syrië: In het kielzog van de eenheid in actie bij de oppositiekrachten zijn opmerkelijke militaire ontwikkelingen geweest in de westelijke regio's van Syrië. Verdedigingslijnen van de IRGC en Bashar Assad stortten snel in. Ontwifelbaar is de hoofdoorzaak van dit falen van Iran en van haar verlies de dood van de hoofdcommandant van de IRGC, generaal Hossein Hamedani en van minstens dertig andere generaals en kolonels. De Russische ingreep in

²⁹ Al Azhar, Al-Azhar calls for urgent action to stop the massacres committed against the Sunnis in Iraq, 11 maart 2015

³⁰ al Taghyir Iraakse TV, 18 maart 2015

Syrië sinds september bestond uit luchtaanvallen. Dit was een maatregel om het front te behoeden tegen instorting.

In maart 2016 kondigde Rusland aan dat ze de meeste militairen gaat terugtrekken uit Syrië. Het resultaat van de zes maanden durende militaire excursie in Syrië was, dat het militair voordeel verschaftte aan Bashar Assad en de IRGC, zonder dat het een verandering bracht de militaire balans. Het verstreekte Rusland ook een belangrijke politieke rol in de Syrische crisis terwijl het de rol van Iran deed inzakken.

De Coalitie is minder succesvol geworden in Syrië vanaf het moment dat ze niet meer leunde op de gematigde oppositie in de strijd tegen Daesh. In plaats daarvan heeft ze geprobeerd vooruitgang te krijgen met bombardementen en op de grond te vertrouwen op de Koerden die nauwe banden hebben met Assad, en in sommige gevallen heeft ze indirect gesteund op het Syrische leger in het gevecht tegen Daesh. Het gevolg is dat Daesh weliswaar gebied heeft verloren, maar in andere delen van Syrië juist gebieden heeft gewonnen.

In de jaren 2013 en 2014 toen Bashar Assad en de Iraniërs vooruitgang boekten tegen de Syrische oppositie, werd Daesh sterker. Maar toen in 2015 de Syrische oppositie terrein begon te winnen tegen het regeringsleger, leidde dat tot teruggang voor Daesh.

Hoe dan ook waren de Russische bombardementen tegen de gematigde Syrische oppositie, onder het mom van vechten tegen Daesh, een perfect cadeau voor Daesh.

Politiek en sociaal: Ondanks militaire winsten van de Coalitie is Daesh in staat gebleken om politiek en sociaal haar positie te handhaven, want de Coalitie heeft ongelukkigerwijze niet vertrouwd op de Syrische gematigde oppositie en de Soennitische stammen in Irak. Dus de VS hebben zich geschaard aan de zijde van de onderdrukkende heersers in deze twee landen, zodoende de volken achterlatend met twee opties: de eerste is accepteer de dictatuur van Assad in Syrië en de gruweldaden van de pro-Iraanse milities in Irak en de tweede is neem genoeg met Daesh. De eerste optie is natuurlijk veel zwaarder en onacceptabeler voor de mensen in deze door de Soennieten gedomineerde regio. Had de Coalitie nu gewerkt met de Irakeessoennitische stammen en de Syrische gematigde oppositie, dan was Daesh veel meer geïsoleerd geraakt en haar verslaan was dan veel makkelijker geweest. Maar met de aanwezigheid van Assad en de Sjiitische Irakese milities zijn, zelfs al lijdt Daesh zware militaire verliezen, haar wortels en politieke en sociale kweekvijver niet geëlimineerd en zou ze opnieuw kunnen oprijzen onder andere samenstellingen of namen.

Beschikbare opties

Theoretisch gezien is er een heel aantal opties om Daesh te confronteren en het epicentrum van terroristische aanslagen in Europa te elimineren. In het licht van de ervaring van de afgelopen twee jaar is het essentieel om elke optie te bestuderen om uit te figuren wat de grenzen en problemen zijn en de echte mogelijkheden te evalueren:

Optie 1 – meegaan in de situatie gecombineerd met meer veiligheidsmaatregelen

Een manier is om de huidige status quo te houden, met een paar veranderingen, namelijk om in Europa de beveiliging te intensiveren, in het bijzonder in België en Frankrijk, meer luchtaanvallen uit te voeren tegen Daesh in Syrië en Irak en Assad te tolereren. In dit geval is een permanent iets nodig, namelijk het weer versterken van de Europese defensieve binnengrenzen. De voormalig Belgische Premier Guy Verhofstadt zei kortgeleden: “Zonder een echte Europese inlichtingendienst en volledige samenwerking van meerdere landen zal de veiligheid van de burgers altijd tijdelijk en fragiel blijven.”³¹

Maar: met duizenden jonge Europeanen die naar Daesh toe willen, waaronder duizend Fransen en honderden uit België, dat het hoogste aantal Jihadisten per capita levert aan Syrië en Irak, zijn er verborgen cellen van de groep in Europa door heel Frankrijk en België heen, die continu plots maken voor aanvallen – zes series ervan zijn ontdekt en geneutraliseerd in het voorjaar van 2015³² en een volgend plot is geneutraliseerd in Argenteuil noord Parijs net na de aanvallen in Brussel – en de terugkeer van velen van hen uit Syrië en Irak, is Europa blootgesteld aan bedreigingen die niet enkel weggewerkt kunnen worden door meer en strengere beveiligingsmaatregelen. Daarbij is er ook een grens aan uitbreiding van controles in Europa en daarboven gaan zou dit de Europese democratische grondslagen kunnen aantasten.

Optie 2 – meer beveiligingsmaatregelen in combinatie met vechten tegen Daesh

Gebaseerd op de ervaring van de voorbije twee jaren weten we dat doorgaan met luchtaanvallen geen beduidende verandering in het militaire machtsevenwicht kunnen brengen zonder grondtroepen. Militair gezien zullen grondtroepen de finale respons kunnen zijn op Daesh.

En toch zullen de lidstaten van de Coalitie, inclusief de VS en hun Europese bondgenoten, geen grondtroepen naar Syrië en Irak sturen. Voor zover het Frankrijk betreft, zij zijn ook al betrokken bij Operatie Barkhane in de Sahelregio van Afrika en ze vermijden betrokkenheid in een nieuwe grondoorlog.

Zelfs als er voldoende legers van buitenaf in Syrië en Irak worden neergezet om Daesh met succes te verslaan, zal de dreiging in Europa niet verdwijnen. De aanwezigheid van Assad zal hen nog steeds dynamiek en inspiratie bieden tot terroristische daden in verschillende delen van de wereld.

³¹ Le Monde [Guy Verhofstadt : La France ne doit pas empêcher de créer une « Europe du renseignement »](#) 23 maart 2016

³² Bernard Cazeneuve, French Interior Minister, [press conference](#), 16 november 2015

Optie 3 – Eliminatie van Daesh met hulp van Assad en Iran

Dit is de favoriete optie van Teheran en een die zij zonder enig spoor van twijfel zal verdedigen. Het regime van Assad is zo zwak en intern beschadigd dat ze het punt bereikt heeft waarop geen terugkeer mogelijk is, en is niet in staat om te worden gered. Benjamin Barthe schreef in Le Monde in 2014: “Een aantal Westerse geheime diensten legde contact met de Syrische collegae in de afgelopen maanden. Zij hebben geconcludeerd dat het geen zin heeft en dat het Syrische regime niet gered kan worden omdat, maakt niet uit wat ook maar iedereen kan doen, het regime zich aan het voorbereiden is op haar eigen ondergang. Hoe kan zo’n regime nu deel hebben aan een oplossing voor de toenemende radicalisering onder de Soennieten?”³³

Hoewel Assad heel zwak is, zou hem aan de macht houden zorgen voor het doorgaan van Iraanse bemoeienissen, die op hun beurt de atmosfeer scheppen die zo vitaal is voor het bestaan van Daesh.

Sommige politieke partijen in het Westen, die achter een bondgenootschap met Rusland en Iran staan, willen eigenlijk Bashar Assad behouden om Daesh te bestrijden. De vraag is: hoe kan men zich nu concentreren op een enkele hoofdvijand, Daesh, door hen te vergezellen wiens hoofdvijand niet Daesh is maar – verre van dat – juist gemeenschappelijke belangen ermee heeft? Zo’n bondgenootschap zit vol met barsten en zal absoluut tot mislukking leiden. Intussen, in het zicht van de aanvallen in Frankrijk, België en Californië, is dit heel goed voor de vijand. Zoals Jean Pierre Filiu, Professor in Studie van het Midden Oosten, zegt: “Deze theorie dat al-Maliki of Assad beter zijn dan al-Qaeda is een strategisch bankroet. Het was aan al-Maliki en Assad te danken dat de leider van IS Al-Baghdadi, tot dit punt gekomen is. Deze visie dat dictaturen een bolwerk zijn tegen Al-Qaeda is een futiel en gevaarlijk idee want op het eind zullen de dictators en Al-Qaeda allebei blijven.”³⁴

Optie 4 – Eliminatie van Daesh met pogingen tot verwijdering van Bashar Assad, de enige levensvatbare oplossing

Deze optie zal de politieke en militaire omstandigheden in Syrië ombuigen en Daesh van zijn broedplaats beroven. Beëindiging van een vijf jaar durende catastrofe die gezorgd heeft voor de dood van ongeveer een half miljoen onschuldige burgers en die meer dan 10 miljoen dakloze vluchtelingen heeft opgeleverd, zal ongetwijfeld de motivatie voor terrorisme enorm doen verminderen. In een volgende fase zal het de weg banen voor het normale Syrische leger dat gesteund zal worden door de oppositie om Daesh te confronteren. Dit zal de stroom vluchtelingen naar Europa doen stoppen en het zal zelfs de weg openen voor de meerderheid van de huidige vluchtelingen om weer naar hun huizen in Syrië terug te gaan.

Onder deze optie is het nodig de Syrische oppositie te helpen want ze kan voor de soldaten zorgen die op de grond nodig zijn. Een essentieel onderdeel van elk effectief beleid zal zijn het openen van de weg voor de gematigde Syrische oppositie en de gematigde Soennieten en stammen in Irak, door het geven van militaire en politieke hulp of op zijn minst hen te beschermen tegen genocide en barbaarsheid van de Assad regering, Daesh en de door Iran

³³ Le Monde, Benjamin Barthe, « [Damas veut profiter des frappes antijihadistes](#) », 25 september 2014

³⁴ Le Figaro, Jean-Pierre Filiu: « [L'État Islamique agit comme un rouleau compresseur](#) » 8 augustus 2014

gesteunde Sjiitische milities. Uiteindelijk zullen het de volkeren van deze landen zijn die het terrorisme zullen ontwortelen en die de vrede en de veiligheid in hun thuislanden zullen herstellen.

Zoals Peter Harling, expert op het gebied van Irak en Syrië, schreef: “Het antwoord op Soennitische radicalisering is niet te vinden in het mobiliseren van Sjiitische milities, noch in de Koerdische partijen en ook niet in de Westerse luchtaanvallen.” Hij voegde toe: “Waar geen uitweg is of veiligheids ventiel voor toenemende frustratie bij Soennitische gemeenschappen, zal een sterk potentieel zijn voor rekrutering door Daesh.”³⁵

In 2007 en 2008 spanden de VS zich militair en politiek erg in om Al-Qaeda in Irak te verslaan binnen het raamwerk van een operatie met de codenaam Surge. Hierbij rekenden de Amerikanen meer op de hulp van lokale Soennitische stamleiders, die in die tijd gemobiliseerd waren als “Ontwakende Raden”, dan op het regulier leger. Zij hadden zich verzet tegen buitenlandse invasie, maar later waren ze ervan overtuigd geraakt dat wanneer ze hun eigen land van de dominantie van Jihadisten zouden bevrijden, de VS Irak sneller weer zouden verlaten. Dit was een enorm succesvolle strategie. Maar daarna begon Irak achteruit te gaan omdat het marionetregime van Teheran aan een meedogenloze repressie begon tegen de “Ontwaking-stammen” om hen te elimineren.

Een voormalig Soennitisch Generaal uit Irak, Raad Al-Hamdani, die heel actief was bij de formatie van de “Ontwaking” beweging en die Al-Qaeda uit de provincie Anbar verdreef, schreef een strategisch werk afgelopen jaar, waarin hij stelde: “Laat het duidelijk zijn dat het Soennieten, alleen Soennieten, zijn die kunnen vechten tegen en zich ontdoen van ISIS.” Hij voegde toe: “De VS liet de Soennitische stamleiders botweg in de steek gedurende de plotselinge slingering in de jaren die volgden op de ontwaking. En terwijl de Soennieten niets minder willen dan afkomen van ISIS en hun gruwelijkheden, zitten zij ook tussen een rots en een harde plaats in West-Irak.”³⁶

Er zitten veel positieve en negatieve aspecten aan deze ervaring die ook al gezien is in Syrië met betrekking tot de gematigde groeperingen en in het bijzonder het Vrije Syrische Leger. Er waren groepen die in staat waren Bashar Assad weg te jagen in 2012 en de gronden te verwijderen die leidden tot de opkomst van Daesh, maar de Westerse politiek van passiviteit liet hen in de steek toen zij werden omsingeld door Assad’s leger, het IRGC, Hezbollah en Daesh. Deze benadering heeft hen heel erg onderuitgehaald.

Het instellen van een no-fly zone is essentieel voor effectieve hulp aan de Syrische oppositie. Scheppen van deze zone zou een veilige haven achter de linies zijn voor de gematigde opposenten, en ook een schuilplaats voor ontheemden, en uiteindelijk een lanceerbaan voor het overrulen van het regime van Assad.

Deze oplossing zal aangevuld kunnen worden met een culturele strijd tegen extremisme; een oplossing die ons een tolerante en democratische interpretatie van de Islam tegen het fundamentalisme kan bieden.

³⁵ Le Figaro, Peter Harling : « [Il faut voir l'État islamique comme une start-up](#) », 14 september 2014

³⁶ The Washington Times, [Obama sends ex-general to Iraq to lobby Sunni tribes to join fight against Islamic State](#), 1 oktober 2014

Drogredeneringen

In de huidige discussie over de Europese en Westerse politiek in Syrië en Irak zijn sommige ideeën volledig ambigu of volgen ze bepaalde politieke doelen van korte termijn belangen van een eigen partij of fractie over wat de belangen zijn van hun land op de langere termijn. In sommige gevallen zijn ze simpelweg het gevolg van misrekening.

Bij dezen de meningen die het meest voorkomen:

“Men kan geen twee vijanden hebben”

Sommigen scheiden mechanisch Assad's regering van Daesh om te bewijzen dat het twee van elkaar onafhankelijke vijanden zijn. Hun volgende argument is dan dat aangezien we niet kunnen vechten tegen twee vijanden tegelijk, we moeten focussen op een, namelijk op Daesh. Hun praktische lijn is dan het tijd geven aan Bashar Assad om door te gaan met besturen van een regering die Daesh voorziet van bestaansgrond.

“Een bondgenootschap beginnen met Iran is zoiets als dat met Stalin in WO2”

Sommigen suggereren dat het Westen zich moet verenigen met Iran, de Hezbollah en Rusland. Tijdens het debat in de Franse Nationale Assemblee op 25 november 2015, waar uitbreiding van luchtaanvallen tegen Daesh erdoor kwam, argumenteerde Premier François Fillon: “Churchill, de Gaulle, Roosevelt en Stalin hebben weinig overeenkomsten, maar toch vormden zij een coalitie tegen het Nazisme.”

Deze vergelijking is onlogisch en ze valt uit in het politieke voordeel voor het front dat Daesh voedt. De VS en het VK verenigden zich met de Sovjet Unie in de Tweede Wereldoorlog, maar Stalin had noch een rol in de formatie van het Nazisme, noch kon hij in geen enkel opzicht daarmee worden vergeleken, noch financierde hij het. Maar zoals eerder uitgelegd, had het regime van Assad wel een rol in het formeren van Daesh. En Assad financierde Daesh door er olie van te kopen.

Volgens de voorzichtigste inschattingen zijn er ernstige twijfels dat het Iraanse regime en Assad Daesh zouden willen vernietigen voordat het regime van Bashar Assad volledig zeker gesteld is. Men moest ook bedenken dat de Regering van Stalin in de Tweede Wereldoorlog niet het gevaar liep dat ze omvergeworpen zou kunnen worden door een volksopstand waarbij 500.000 mensen werden gedood en de helft van de bevolking ontheemd werd. Evenmin kun je ontkennen dat zonder de onderdrukking van de Soennieten in Syrië en Irak – allebei ten uitvoer gebracht door regeringen met Iraanse steun – de opkomst van Daesh als serieuze bedreiging onmogelijk was geweest. Daarom vragen degenen die voor samenwerking met Assad of de moellahs in Iran pleiten in feite de metaforische brandstichter te helpen het vuur te blussen.

Daarbij komt dat Bashar Assad's enorme bloedvergieten in Syrië het conflict tussen zijn regime en zijn volk dusdanig heeft verdiept, dat elke gedachte aan een compromis die in de praktijk de massamoord legitimeert, voortvloeit uit politieke lichtzinnigheid of uit

onvermogen een moedig beleid te voeren. Steun voor Assad of voor de rol van Iran in Syrië komt neer op het versterken van Hezbollah en op het helpen van de moellahs om hen van hun eigen crises te redden.

“De val van Bashar Assad zal bijdragen verdere uitbreiding van het terrorisme”

Sommigen zijn bezorgd om de toekomst van Syrië en zeggen dat instorting van het huidige regime de ervaring in Irak zal herhalen, waar de val van het zittende regime leidde tot het uiteenvallen van de vitale structuren van het land en Irak maakte tot een veilig oord voor terroristen. Dit is natuurlijk wel een terecht punt. De catastrofale gevolgen van de destructie van het Irakese leger en van haar veiligheids, politieke en zelfs maatschappelijke structuren duren nog steeds voort.

Met zo een terecht zorgpunt in gedachten leidt een blik in de huidige situatie van Syrië ons tot de conclusie dat het belangrijkste mechanisme dat de vitale structuren van Syrië nu vernielt, de voortgaande heerschappij van Bashar Assad is. De ontheemding van de halve bevolking en een toenemend aantal slachtoffers symboliseren deze toenemende vernieling. In feite is het zo dat om de nog aanwezig zijnde structuren van Syrië in stand te houden, het verwijderen van Assad een topprioriteit wordt.

Aanbevelingen

Een studie van de bovengenoemde opties leidt tot de fundamentele conclusie dat **zonder het verwijderen van Assad er vier vitale ondernemingen niet kunnen worden gerealiseerd:**

1. Daesh kan dan niet effectief worden uitgeschakeld;
2. De uittocht van vluchtelingen naar Europa zou niet stoppen;
3. Buitenlandse legers als IRGC, de door Iran gesteunde Hezbollah, Sjïitische milities en de Russen, kunnen niet uit Syrië worden verwijderd;
4. Veiligheid, militaire en maatschappelijke structuren van Syrië kunnen niet worden bewaard.

Op deze basis stellen we voor dat in combinatie met stevige veiligheidsmaatregelen in Europa, vooral in Frankrijk en België en luchtaanvallen tegen Daesh:

- 1) Verwijdering van Bashar Assad moet de voornaamste doelstelling van de EU-strategie in Syrië zijn, waarbij de VS moeten worden aangemoedigd om dezelfde richting te kiezen;
- 2) De gematigde oppositie, met name het Vrije Syrische leger, moet militair gesteund worden, in het bijzonder met luchtafweergeschut;
- 3) Verwijdering van buitenlandse legers uit Syrië, vooral het Iraanse Revolutionaire Garde Corps (IRGC), Hezbollah en de aan hen verbonden milities, moet het speerpunt zijn van de EU tijdens de vredesbesprekingen;
- 4) De vorming van een no-fly zone met hulp van de VS en Turkije;
- 5) Ondersteuning van democratische moslims die in Europa en op het internationale toneel een tolerante Islam bepleiten als de strategische tegenpool van extremisme onder de vlag van de Islam.

About ISJ:

International Committee In Search of Justice (ISJ) was initially formed in 2008 as an informal group of EU parliamentarians to seek justice for the Iranian democratic opposition. In 2014 it was registered as a non-profit NGO in Brussels expanding its membership beyond elected parliamentarians to former officials and other dignitaries with an interest to promote human rights, freedom, democracy, peace and stability. ISJ's campaigns have enjoyed the support of over 4000 parliamentarians on both sides of the Atlantic.

President: **Alejo Vidal-Quadras**, Vice President of European Parliament (1999-2014)

Board of Advisors: **Patrick Kennedy**, Congressman (1995-2011); **Günter Verheugen**, Vice President of EU Commission (2004-2010); **Nicole Fontaine**, President of European Parliament (1999-2002); General **Hugh Shelton**, Chairman of US Joint Chiefs of Staff (1997-2001); **David Kilgour**, Canadian Secretary of State (1997-2003); **Ingrid Betancourt** ; Prof. **Raymond Tanter**, President of Iran Policy Committee, Washington D.C.; Prof. **Horst Teltschik**, Chairman of the Munich Security Conference (1999-2008); Colonel **Wesley Martin**, Antiterrorism/Force Protection Officer of all Coalition forces in Iraq (2005-2007); Senator **Lucio Malan**, Quaestor of Italian Senate; **Alessandro Pagano** MP, President of Committee of Italian Parliamentarians for a Free Iran; **Antonio Razzi** Secretary of Italian Senate Foreign Affairs Committee; **Gérard Deprez** MEP, Chair Friends of a Free Iran intergroup European Parliament; **Ryszard Czarnecki**, Vice President of European Parliament; **Tunne Kelam**, Member of European Parliament; **Lord Carlile** of Berriew QC, Co - chairman of British Parliamentary Committee for Iran Freedom, former independent reviewer of UK terrorism legislations; **Lord Clarke** of Hampstead CBE, Former Chairman of UK Labour Party; **Lord Maginnis** of Drumglass; **Lord Dholakia** OBE, Deputy Leader of Liberal Democrats in House of Lords

P: ISJ, Rue d'Arlon 63, B-1040 Brussels - **T:** +32 2 400 1071 - **E:** info@isjcommittee.com - **W:** isjcommittee.com